

Ritt Bjerregaard: Det nytter ikke at tude

Af: Lotte Dalgaard / Foto: Lars H. Laursen

For knap et år siden fik Ritt Bjerregaard konstateret kræft, og hun har måttet indse, det tager lang tid at komme sig. Undervejs valgte hun forebyggende kemo fra, for livet skal nydes i dybden, ikke i længden, og hun vurderede, at gevinsten var for lille. Og så efterlyser hun mere omhu og omtanke i hospitalskøkkenerne, for god mad er essentielt, når man skal ovenpå igen, og hun synes ikke, det bliver prioriteret højt nok i det offentlige sundhedsvæsen.

Ritt Bjerregaard byder på et glas økologisk æblemost fra en af de allersidste flasker, som er tilbage fra hendes og ægtemandens æbleplantage, Stestrup på Midsjælland. De drev plantagen fra 1988 indtil januar 2015, da de solgte den. For selv om Ritt Bjerregaard har det fint trods sit kræftforløb, kan hun alligevel godt mærke, at kræfterne ikke rækker lige så langt, som de har gjort, og en æbleplantage på 16 tønder land kræver meget energi.

Midt i februar sidste år opdagede Ritt Bjerregaard blod i sin afføring. En af hendes tætte veninder havde været et kræftforløb igennem, der begyndte på samme måde, så Ritt var godt klar over, den var gal.

– Jeg tænkte ”nej, det kan ikke være rigtigt,” og jeg ville lige se det an, det kunne jo være, det gik over. Men det blev ved, så jeg gik til lægen, der tog nogle prøver, og han var ikke i tvivl.

Ritt blev sendt videre til Bispebjerg Hospital, hvor hun fik taget blodprøver, gennemgik nye undersøgelser og fik endeligt fastslået, at hun havde endetarmskræft.

– Jeg havde en svulst, der sad ni cm fra udmundingen, og det betød, jeg kunne vælge mellem to scenarier. Enten at få en permanent stomi, og det var sådan set det, lægerne syntes, var det sikreste. Eller at gennemgå en radikal operation for at fjerne svulsten. Kræften var ikke gået ud i lymfekarrene, så havde operation ikke været muligt, så det var godt, jeg kom i tide, siger Ritt Bjerregaard.

Hun valgte operationen, der blev udført den 10. marts og tog godt og vel fire timer. Uden stomi skulle Ritt selv have gang i systemet, og hun havde det egentlig meget godt, lige da hun blev udskrevet, dagen efter operationen. Afføringen kom i gang, men hun kunne ikke tisse, så der kom en hjemmesygeplejerske fire gange i døgnnet og hjalp med kateder.

– Kirurgerne på hospitalet var både søde og dygtige, sygeplejerskerne var meget hjælpsomme, og hjemmesygeplejen var fremragende. Men jeg har oplevet veninder, der er blevet alt for hurtigt udskrevet, og hospitalsmaden var under al kritik, siger Ritt Bjerregaard, der flere gange har været ude offentligt og kritisere kosten på Bispebjerg Hospital.

I ugerne efter hjemkomsten fra hospitalet blev Ritt Bjerregaard svagere, fik det dårligere og havde ingen appetit.

– Mad smagte underligt eller havde slet ingen smag, og hvis jeg endelig spiste noget, kastede jeg op. Min mand var dybt fortvivlet og forsøgte at hjælpe ved at lave god mad til mig. Vi gik ture rundt om søen for at jeg kunne få gang i kroppen, men til sidst ringede jeg til det akutnummer, jeg havde fået af hospitalet.

Men der var gået mere end de fire uger, som var grænsen for, at akutnummeret kunne tages i brug, og Ritt blev henvist til sin praktiserende læge.

– Heldigvis har jeg gode venner, der er læger, en onkolog og en kirurg, en af dem kontaktede hospitalet, og jeg blev kaldt ind dagen efter.

CT-scanningen viste ikke noget, så Ritt tog lettet hjem igen og fejrede de gode nyheder sammen med sin mand. Hun skulle ganske vist ind til nogle blodprøver dagen efter, bare for en sikkerheds skyld, men i stedet blev hun mødt med en besked om, at kirurgen, der havde opereret hende, havde kigget nærmere på billederne, og han havde opdaget en lille sprække i operationssåret og en byld.

– Jeg skulle opereres samme dag, men det kunne jeg slet ikke overskue. Jeg havde ikke ret mange kræfter, og jeg tudbrølede og sagde ”det kan jeg ikke klare.” Men kirurgen kiggede på mig og sagde: ”Du har ikke noget valg!”

Et affolket hospital

Ritt Bjerregaard gennemgik sin anden operation lige op til påske, og hun oplevede, at hospitalet nærmest var affolket.

– Der kom en ung læge og klappede mig på kinden og sagde, det var synd for mig, men det hjalp jo ikke så meget. For jeg havde det rigtig dårligt og kunne ikke spise. Efter nogle dage begyndte jeg at tvinge lidt havregrød i mig, og derefter vendte det og begyndte at gå fremad. Men jeg synes, det er under al kritik, at der er så lidt personale på et hospital, selv om det er helligdage.

Efter anden operation var der ingen vej udenom stomi, dog kun en midlertidig, som hun skulle have et par måneder.

– Jeg kunne mærke, jeg skulle lære at håndtere den, så jeg tilbragte en uge på Skodsborg Kurhotel, hvor jeg fik hjælp og kom til hægterne. Efter sådan et forløb, som mit er det vigtigt, man får spist godt og får en masse proteiner. Der er lavet nogle fremragende pjecer, som handler om, at man skal spise mange små måltider, lækre måltider og f.eks. at rå grøntsager ikke er så godt efter sådan en operation. De råd følger man ikke på Bispebjerg Hospital. Jeg spurgte personalet, hvorfor de ikke gør det? Svaret var, at det ikke bliver prioriteret, og at der ikke er penge til det. Men det behøver ikke at være dyrt, det skal bare planlægges. Patienterne skal have fisk, nødder og især mandler, smør og økologisk, tilberedt grønt. Hvis man køber årstidens grønt, er det ikke dyrere end det, de serverer i dag, det tror jeg ikke på. Jeg klarede den ved, at min mand, der ikke er nogen vårhare længere, han var 81 på det tidspunkt, kom forbi med mad til mig, men det er ikke alle, der har den mulighed.

Ritt Bjerregaard siger, det er dejligt, at lægerne bliver dygtigere og mere og mere specialiserede, men sundhedsvæsenet er ikke godt nok, når patienterne skal komme sig.

– Der er plads til mere omhu, omtanke og omsorg, det er der ikke meget af mere, og det er et tab. Jeg råber op om det, men det er der mange, som ikke gør. Og tænk hvis jeg ikke havde kendt en læge? Så kunne den byld have lavet mange ulykker... Desuden er jeg i den heldige situation, at jeg har råd til at betale for et ophold på Care i Skodsborg. De kunne finde ud af at stille en skål med nødder, mandler, rosiner og et lille glas grøn vitamindrik. De serverede fisk og godt med smør til retterne, for jeg havde tabt seks kilo, så jo mere smør og mayonnaise, jeg kunne spise, jo bedre. Og hvor svært kan det være? Det hele står i de fremragende pjecer fra Kræftens Bekæmpelse, der er slet ikke noget at være i tvivl om!

Nej til kemo

Da Ritt Bjerregaard kom hjem efter sin anden operation, var hun bange for, hun skulle få flere komplikationer, og om hun og hendes mand ville kunne klare endnu et hårdt forløb. Lægerne tilbød hende forebyggende kemo-behandling, men det valgte hun at takke nej til. Dels skulle hun i så fald beholde stomien i et halvt år, dels havde hun ikke lyst til at gennemleve diverse bivirkninger, og dels reduceres risikoen for tilbagefald kun med fem pct. fra 20 til 15.

– Jeg gjorde op med mig selv, at gevinsten var for lille. Nogle veninder kunne godt forstå mit valg, og det kunne lægerne i øvrigt også, andre sagde, det var dumt. En af veninderne sagde: "Du har valgt at leve livet i dybden frem for i længden," og det har hun ret i. Jeg har haft en fremragende sommer, hvor jeg har badet, spist sundt, haft travlt med bogen, fået den første del udgivet – og oven i købet fået gode anmeldelser, men jeg tror ikke, jeg var blevet færdig med den, hvis jeg havde fået kemo-behandling og haft stomi, siger Ritt Bjerregaard og tilføjer, at hun ville have stillet sig anderledes, hvis det havde været livsnødvendigt med kemoen.

HER SÆTTER JEG LIDT TEKST IND OM RESULTATET AF SCANNINGEN PÅ MANDAG.

– Min holdning er, at der er ting, man kan gøre noget ved, og det har jeg brugt mit liv på. Og der er ting, man ikke kan ændre, og det er et vilkår. Jeg plejer at sammenligne sygdommen med vejret. Det bliver ikke bedre af, jeg lægger mig i sengen og tuder. Faktisk tyder undersøgelser på, at en positiv indstilling er fremmende for helbredelsen.

Ritt Bjerregaard har givet adskillige interviews om sit kræftforløb, for hun vil hellere selv fortælle historien, end at der skal stå små notitser i bladene, som andre kan fortolke og ellers gætte sig til resten. Desuden håber hun at kunne være en hjælp for andre i samme situation, og hun er i hvert fald blevet hørt.

– Jeg må sige, at mængden af reaktioner har været overvældende. Og mængden af mirakelkure har været chokerende. Hvad jeg ikke har fået af henvendelser om tomater, gulerødder, et spirituelt liv, urter og alverdens andre ting, der skulle have en helbredende virkning.

Hun har også fået henvendelser om medicinsk cannabis, som mange kræftpatienter skaffer sig ulovligt og bruger som smertelindring. Men dels har hun ikke været plaget af smerter, primært fordi hun har fået effektiv smertebehandling, og dels ville hun ikke anskaffe sig ulovlige stoffer for at behandle sig selv.

– I stedet ville jeg rejse en folkestemning og råbe højt om det i TV, osv., siger Ritt Bjerregaard, der på trods af, at hun ikke kan genkende det Socialdemokrati, hun for et halvt århundrede siden blev medlem af, stadig ville melde sig ind i, hvis hun skulle gå ind i politik i dag.

– Så ville jeg lave det om indefra, som hun siger med et smil.

Post traumatisk chok

Ritt Bjerregaard har flere venner, som har sagt, der vil gå et år, før hun kommer sig helt ovenpå sin sygdom. Selv troede hun efter sin gode sommer, hvor hun holdt helt fri i to måneder og "bare gik og passede sig selv og havde det dejligt," at nu var hun kommet sig helt.

– Men så fik jeg helvedesild. Hvis man har haft skoldkopper, kan helvedesild bryde ud, når ens immunforsvar er lavt. Det tog mig tre uger at komme over det udbrud, som gjorde, at jeg ikke kunne vise mig offentligt, for hold op, hvor så jeg ud! Jeg må bare konstatere, at det er et langt forløb. Lægerne sammenligner sådan et kræftforløb med post traumatisk chok. Kroppen er sat ud af spil og skal vænne sig til at være krop igen. Jeg kan godt mærke, at hvis jeg kører på fuld kraft en dag med tre-fire møder, er jeg nødt til at tage små pauser ind i mellem. Men jeg tager da stadig min cykel til Bispebjerg, når jeg skal til kontrol.

Ritt Bjerregaard synes ikke, der er noget, hun har forsømt i sit liv, som på alle måder har været rigt, som hun siger. Men hun blev bevidst om at speede processen med at få første bind i sine erindringer skrevet og afleveret. Nu er hun i gang med bind 2, bl.a. gennem et to ugers skriverefugium i San Cataldo i Italien.

– Jeg vil ikke have en deadline til det nye bind, jeg vil have det sjovt. Der har været så mange deadlines i mit liv, nu fylder jeg snart 75, og livet skal være sjovt. Jeg skriver på andet bind, og forlaget vil gerne udgive det til efteråret. Men jeg afleverer, når jeg er færdig, og det er også ok, har min redaktør sagt.

Der er dog en ting, som er vigtigt for hende at nå.

– Min mand og jeg har guldbryllup til sommer. Det vil jeg gerne fejre. Det er alligevel lidt sejt, at vi har holdt sammen i 50 år, siger Ritt Bjerregaard og smiler igen.

Kort om Ritt

Født den 19. maj 1941

Gift med forfatter og historiker Søren Mørch.

Medlem af Socialdemokratiet siden 1963.

Folketingskandidat for Socialdemokratiet i Bogense-kredsen fra 1969 og valgt til Odense Byråd i 1970.

Valgt ind i Folketinget i 1971.

Minister i Anker Jørgensens og Poul Nyrup Rasmussens regeringer.

EU-miljøkommissær i 1995-1999.

Overborgmester i København i 2006-2009.

Er forfatter og medforfatter på en række bøger.

Har modtaget to priser.

Aktuel med første del af sine erindringer, "Ritt".

Ritt Bjerregaard voksede op på Vesterbro i København som datter af snedker Gudmund Bjerregaard og bogholder Rita Bjerregaard. Hun var den ældste af tre søskende. På grund af de trange og usunde kår var hun hospitalsindlagt en del gange, indtil familien fik en kolonihave. Hun gennemførte realeksamen på Christianshavns Gymnasium i 1958 og blev klassisk sproglig student i 1966 fra Statens Kursus til Studentereksamen. Hun blev uddannet lærer i 1964 fra Emdrupborg og underviste indtil 1970. Fra 1970-82 var hun adjunkt på Odense Seminarium. I samme periode var hun skolekonsulent for Gyldendal. Læs evt. mere på www.ritt.dk

76-årige Ritt Bjerregaard kæmper med kræften. Men den seneste skanning bød på gode nyheder.

Ritt Bjerregaard fik i foråret 2015 konstateret kræft i endetarmen, og den socialdemokratiske legende har siden måtte sande, at hun er uhelbredeligt syg. Alligevel fik 76-årige Ritt Bjerregaard forleden en opløftende besked, da hun var til skanning. Det fortæller hun på Facebook.

»SUPER DAG: Min skanning forleden viste ingen forandring, så nu har jeg et halvt år uden behandling. Det bliver godt for mit skrivearbejde med erindringerne!« skriver Ritt Bjerregaard.

Ritt Bjerregaard har igennem hele sit kræftforløb været meget åben og ærlig om sin sygdom, der indtil har betydet, at hun har gennemgået tre operationer for en kræftsvulst på endetarmen og har fået kemo. Nu har kræften sat sig på lungerne som små metastaser, der helst ikke må vokse og brede sig.

BT interviewede Ritt Bjerregaard tilbage i september, hvor hun ligeledes havde fået en opmuntrende besked om, at hun kunne undvære kemoterapi i de kommende seks måneder. Den periode er altså blevet forlænget med yderligere seks måneder. Et interval som hun lige nu lever sit liv efter sammen med sin mand, forfatteren og historikeren Søren Mørch, der har fået en ny hjerteklap.

»Mit liv fra nu er delt op i halve år. Det er triste vilkår. Søren og jeg ved, at vi er på lånt tid. Det har vi forliget os med. Vi sørger for at have nogle gode hverdage sammen og lever i nuet,« sagde hun tilbage i september til BT.

Alligevel har Ritt Bjerregaard lagt skjul på, at det er en hård måde at leve på.

»Der er ingen retfærdighed i det. Da jeg spurgte lægen, sagde han, at når man krydser de 70, støder de her sygdomme til. Jeg bliver aldrig rask. Jeg kan håbe på, at de metastaser, der sidder i lungerne, ikke vokser. De er vokset til 1-2 mm, men det er for lidt til at man vil gøre noget ved det,« lød det fra Ritt Bjerregaard.